Bogdan Sajovic| Sasha Maksymenko/ Flickr, Wikipedia Commons

Dve leti vojne v Ukrajini

Na vojno, ki poteka v Ukrajini, se je v zadnjem času kar nekoliko pozabilo. »Veliki«, ZDA, Rusija ali Evropska unija, se občasno srečajo, mimogrede podpišejo kakšen prazen dogovor, izdajo prazno resolucijo, rešitev pa ni. Očitno te niso v interesu nobenega od »velikih«.

Že drugo leto poteka vojna v Ukrajini in še vedno ji ni videti konca. Res pa je ta vojna v veliki meri izginila z naslovnic medijev in iz udarnih terminov televizijskih hiš. Zanimanje javnosti se je zaradi fokusiranja medijev na Sirijo in imigrante iz dežel tretjega sveta, predvsem z Bližnjega vzhoda, preusmerilo na to temo, Ukrajina pa je postala tako rekoč drugorazredna tema. Ameriški zunanji minister John Kerry je tako recimo nedavno, ko je govoril predvsem o Siriji, mimogrede poočital Rusom še Ukrajino, konkretno to, da še vedno podpirajo tamkajšnje ruske separatiste. Omenil pa je tudi, da bodo sankcije, ki jih je Zahod uvedel proti Rusiji, zaradi ukrajinske krize ostale v veljavi, dokler se zadeve v Ukrajini ne bodo razrešile.

Rusija oziroma njen predsednik Vladimir Putin seveda vztrajata pri svojem in niti na kraj pameti jima ne pade, da bi umaknila podporo separatistom. Preveč je Rusija (beri Putin) investirala v dosedanjo podporo separatistom in vsakršen umik ali opustitev pomoči le-tem, kar bi seveda prineslo poraz separatistov, bi pomenila politični polom, ki bi Putina skoraj zagotovo stal položaja. Tako seveda ni pričakovati, da se bo pomoč upornikom kaj bistveno zmanjšala. Še toliko bolj, ker se zanimanje Zahoda vse bolj usmerja na druge teme.

Pred dvema letoma so Ukrajinci z vstajo vrgli režim proruskega avtokrata Viktorja Janukoviča.

Premešano prebivalstvo

Vojna v Ukrajini ima kal svojega začetka v ukrajinski revoluciji leta 2014. Po razpadu Sovjetske zveze in nastanku samostojnih držav na njenih ruševinah si je Kremelj vedno poskušal povrniti vsaj del svojega vpliva nad novonastalimi državami, tudi nad Ukrajino. Pri tem je bil nekje bolj uspešen, drugje manj. Kremelj je vodil vojne operacije in podpiral »spontane« vstaje proruskega prebivalstva po novonastalih državah. Seveda Čečenija, Osetija, Abhazija in druge, za tamkajšnje razmere miniaturne države so nekaj, štiridesetmilijonska Ukrajina pa je nekaj popolnoma drugega. Res pa je tudi, da je bila večino časa od osamosvojitve Ukrajine na oblasti v Kijevu ta ali ona proruska politična struja.

Leta 2014 so bili Ukrajinci do grla siti vladanja skorumpirane proruske hunte predsednika Viktorja Janukoviča in začeli so se protesti, nemiri in civilna nepokorščina, končno pa je vse skupaj preraslo v popolno vstajo v februarju 2014. Janukovičev režim je odgovoril z uporabo orožja, s silo je nato odgovorila tudi druga stran in po petih dneh, po sto mrtvih in nekaj sto ranjenih, je avtokrat odletel z oblasti in pobegnil iz države, v Rusijo seveda.

Rusija je tedaj na hitro začela protiakcijo in podprla separatistično vstajništvo, kajti v Ukrajini – tako kot v vseh nekdanjih sovjetskih republikah – živi velika ruska manjšina. Krivec za takšno stanje je nekdanji komunistični despot Josif Stalin. Stalin je že v drugi polovici tridesetih let prejšnjega stoletja, še bolj pa v prvih letih po drugi svetovni vojni vodil politiko »mešanja prebivalstva«. V glavnem je v »separatističnih republikah« z dekreti ukazal preselitev velikega dela avtohtonega prebivalstva in ga razselil po notranjosti tedanje Sovjetske zveze, na izpraznjena mesta pa naselil Ruse. Enak vzorec se je ponavljal med finskim prebivalstvom v Kareliji, med Ukrajinci in Belorusi, med narodi v Kavkazu, v srednjeazijskih republikah. Ponekod je šlo tudi za lokalne posebnosti. V Ukrajini so bili v čistkah in zaradi pomora z lakoto (holodomor) milijoni ljudi dobesedno pobiti, ob Baltiku so zaradi uporništva pobili ali deportirali v Sibirijo skoraj polovico avtohtonih prebivalcev, s Krima so izgnali celotno tatarsko populacijo ...

V Ukrajini torej, ki so jo opustošili lahkota in čistke v tridesetih letih ter nato še druga svetovna vojna in povojno nasilje, se je z dekreti naselilo na milijone Rusov,

Sovjetski diktator Stalin je na veliko mešal prebivalstvo po nekdanji Sovjetski zvezi.

predvsem na industrijsko območje Donecka in na strateško pomemben polotok Krim. Na nacionalna čustva teh naseljencev in njihovih potomcev je zaigral Kremelj, res pa je, da se mu prav posebej ni bilo treba truditi. Rusko prebivalstvo v Ukrajini je bilo zadovoljno z vlado v Ukrajini toliko časa, dokler je bila deklarirani zaveznik oziroma klient Moskve. Potem ko se je v februarju leta 2014 politična smer v Kijevu korenito obrnila, pa je prišlo do upora.

Izigrani sporazum

Prvi upor je potekal na Krimu. Zaradi meddržavnega dogovora je bilo na tem polotoku veliko ruskih vojakov, ker je imela Rusija v najemu letalsko-pomorske baze. Vendar pa se Rusija ni mogla neposredno vmešati v upor, ker ji je roke vezala pogodba iz leta 1994. Tedaj so namreč Ukrajinci, ki so po razpadu Sovjetske zveze obdržali del njenega jedrskega arzenala, obljubili, da se bodo jedrskemu orožju odrekli, v zameno pa so Rusija, Združene države Amerike in Velika Britanija obljubile, da bodo »branile ozemeljsko celovitost in neodvisnost Ukrajine«. Februarja 2014 se je tako najprej »uprlo ljudstvo«, se pravi tamkajšnji Rusi, ki so obtožili novo vlado v Kijevu »fašizma«, velik del ukrajinske vojske – med poveljniškim kadrom in tudi med moštvom je bilo veliko Rusov – je odpovedal zvestobo ukrajinskim oblastem in se priključil »ljudstvu«, potem pa so ruske enote na Krimu obljubile, da bodo »poskrbele za red«, in to iz »človekoljubnih« nagibov. Uporniki, ki so prevzeli oblast, so na vrat na nos na Krimu izvedli »referendum«, katerega izid je bil znan vnaprej, in nato na podlagi tako izražene »ljudske volje« v isti sapi razglasili samostojnost in prošnjo za priključitev Rusiji, ki je to takoj tudi sprejela.

Tako je bil v bistvu izigran dogovor izpred dveh desetletij, ki je obljubljal Ukrajini ozemeljsko celovitost. Zahod se je na to odzval medlo z nekaj votlimi protesti, kaj več pa se ni spremenilo. Dogodki na Krimu so tako pri mnogih, zlasti majhnih narodih spodbudili prepričanje, da sporazumom in obljubam velikih ne gre verjeti, in še posebej, da se je neumno razoroževati, še →

posebej pri težkem orožju. Nekateri so šli tako daleč, da so se začeli tudi spraševati, ali ne bi bilo pametneje, če pripadnikom manjšin sploh ne bi dopustili, da bi v vojski ali policiji dosegli višje položaje, ker bi se lahko zgodilo tako kot na Krimu, da bi odrekli lojalnost svoji vladi in podprli aneksijo. V bistvu so dogodki na Krimu in kasneje v Doneckem bazenu, ko so se pogodbe izkazale bolj ali manj za kos papirja, spodbudili nekatere države, da so začele razmišljati o povečanju svojih vojska. Pribaltske države so začasno spet uvedle vojaški rok, tudi Hrvaška razmišlja o tem, nekatere druge države pa prav tako menijo, da so njihove zdajšnja oborožene sile neustrezne. Gre za popoln preobrat v politiki zahodih držav, ki so desetletja sistematično zmanjševale, pravzaprav dobesedno razgrajevale svoje oborožene sile in so vojske zahodnih držav sedaj tako bedne, da večini teh držav ne uspe obraniti svojih meja niti pred golorokimi imigranti, kaj šele da bi meje ubranile pred morebitnim oboroženim agresorjem.

Ukrajina se je odrekla jedrskemu orožju v zameno za garancije o ozemeljski celovitosti.

Pat pozicija

Skoraj hkrati z dogodki na Krimu je prišlo tudi od upora ruskih prebivalcev v dveh vzhodnih regijah, v t. i. Donecki oblasti in v Luganski oblasti, kjer so uporniki razglasili dve samostojni republiki. Tukaj ni šlo tako gladko kot na Krimu, ker je bila koncentracija ruskega prebivalstva nekoliko manjša kot na Krimu in predvsem ni bilo ruskih vojašnic, ki bi dajale moralno in materialno podporo »spontanim uporom«. Vseeno je separatistom uspelo osvojiti večji del obeh oblasti in ustvariti »državi« ter ju obraniti pred protiakcijo Ukrajincev. Obema upornima republikama pomaga Rusija v ljudeh in materialu, čeprav uradna Moskva to zanika. Ruski vojaški material, še posebno težko orožje, po njihovem v Donecku ne obstaja in je »čista izmišljija«, pa tudi ruski vojaki, ki se borijo na stani separatistov, so tam samo kot »zasebniki«, s katerimi Rusija uradno nima nič. Temu uradnemu zanikanju Moskve seveda nihče ne verjame, niti ruska javnost ne.

Vojna, ki še vedno traja, je decembra lani terjala kakšnih devet tisoč življenj, ta čas pa je v pat poziciji. Ukrajinci ne zmorejo izvesti odločilne akcije, da bi obe uporniški oblasti spet pokorili, uporniki pa ne morejo ustvariti bodisi samostojne države, ki bi lahko zaživela, bodisi se priključiti Rusiji. Obe uporni oblasti sta poslali prošnji v približno petnajst držav, da bi ju priznali, med drugim v Rusijo in Srbijo, vendar ju ni priznala nobena od njih, niti Rusija ne. Rusija, kot že rečeno, še vedno podpira obe uporniški oblasti, se pa vseeno zdi, da so si pustili ena vratca še odprta, da bi se po potrebi lahko izvlekli, če bi šle zadeve dokončno po zlu. Rusija je pogoltnila Krim in to je bil kar lep zalogaj, ki je tudi Putinu prinesel velik politični kapital, pogoltniti Donecko in Lugansko oblast pa bo očitno precej teže. Zaradi tega Putinu najbolj ustreza pat pozicija. Nobeden mu ne more očitati, da je pustil »brate na cedilu«, po drugi strani pa vedno lahko tujini uradno zatrjuje, da nima nobenega namena priključiti obe uporni oblasti. Poleg tega ju lahko uporablja kot karto pri »mobilizaciji« ruske javnosti v svojo podporo, češ da ga zaradi njegove patriotske podpore »trpečim bratom«, napadajo zahodni imperialisti, zatorej naj ga javnost podpre. Javnosti lahko tudi prodaja zgodbico, da bi kdo drug, če bi prišel na oblast, »izdal« separatiste, medtem ko jih on ne bo. Na tak način ima zagotovljeno podporo velikega kosa volilnega telesa.

Rusija pa zadnje čase trpi zaradi gospodarskih problemov. Država je velik izvoznik energentov in to je njen osnovni vir dohodkov. Zaradi zdajšnjega stanja na svetovnih trgih pa je država izgubila lep del svojih prihodkov, kar se odraža na standardu, ki že tako ni prav bleščeč. Poleg tega so zahodne države na Rusijo naperile gospodarske sankcije, ki so prav tako težko breme. Navzven sicer Rusija prek svojega propagandnega stroja in najrazličnejših njej naklonjenih skupin skuša prodajati zgodbo, da sankcije veliko bolj škodijo zahodnim državam, čeprav ni tako. Že res, da so zaradi sankcij nekoliko prizadete tudi evropske države, vendar je stanje v Rusiji precej težje. Kombinacija teh sankcij in neugodnih razmer na trgih je povzročila, da Rusija težko izpolnjuje svoje obveznosti, manjka denarja za investicije, standard pada in tudi inflacija je precejšnja. Kremelj tako vodi dvojno propagando; v tujini širi propagando, kako sankcije

Rusiji je uspelo Ukrajini iztrgati strateško pomemben polotok Krim in si ga priključiti.

bolj prizadenejo Zahod kot Rusijo, doma seveda za vse hudo krivi zahodne sankcije in imperialistično zaroto, ki naj bi hitela zasužnjiti Rusijo. Če bi se Zahod naveličal tega natezanja in se sprijaznil s stanjem ter nenadoma odpravil sankcije, bi Putin tako doma kot po svetu razglasil svojo zmago, češ da je zlomil imperialistično zaroto. Zaradi tega Rusija za sedaj ni pripravljena, da bi stanje v Ukrajini dokončno razčistila, razen če bi se vse izteklo popolnoma po njenem, to se pravi popolna vdaja Ukrajine in posledično Zahoda.

Ignorantski Bruselj

Potem pa iz Bruslja prihajajo čudne izjave, kot je tista Jean-Clauda Junckerja, ki je na začetku tega meseca izjavil, da Ukrajina še dvajset ali petindvajset let ne bo članica Evropske unije ali zveze NATO. S tem je spodsekal noge prozahodni ukrajinski politiki, ki se sooča z notranjo krizo. Če daje Putin upanje upornikom na vzhodu Ukrajine, pa je Juncker s svojo izjavo potolkel prozahodne Ukrajince, ki so navsezadnje šli v revolucijo prav zaradi upanja, da se bodo končno otresli ruske hegemonije ter se pridružili Evropski uniji in zahodnemu trgu, da bodo postali člani Nata in si tako zagotovili varnost svojih meja. Tistim, ki so za to upanje dobesedno žrtvovali svoja življenja, je torej dal v bistvu vedeti, da se Evropska unija požvižga nanje.

Pri tem pa bi vodstvo Evropske unije najraje takoj jutri v skupnost sprejelo Turčijo, polno radikalnih islamistov. Za bruseljske birokratske kroge krščanska Ukrajina, ki je bila stoletja kot del poljske kraljevine ali pa Avstro-Ogrske del Evrope in njene kulture, torej ni vredna, da bi postala članica skupne evropske tvorbe, islamistična Turčija, ki je antipod evropske kulture in evropske ideje, pa je primerna za članstvo, čeprav na vse načine izsiljuje Evropo z milijoni bližnjevzhodnih imigrantov, ki med svojo invazijo na Evropo in njeno socialo začasno kampirajo na turškem ozemlju. In ko smo že pri imigrantih, pred časom je Orban napadel Evropsko unijo zaradi njenih dvojnih meril. Rekel je, da Madžarska in Poljska, ki ju Evropska unija stalno napada zaradi domnevne ksenofobije, na svojem ozemlju gostita begunce iz Ukrajine. Po Orbanu je na Madžarskem kakšnih sto tisoč Ukrajincev, na Poljskem pa celo okoli milijon tistih, ki so pobegnili pred vojaškimi spopadi v Ukrajini. V tem primeru res lahko govorimo o beguncih, ki so se zatekli v prvo varno državo in so hvaležni za gostoljubje, ki so ga deležni, si ne izmišljujejo, kakšne pravice naj bi jim pripadale, in ne delajo zdrah in težav. Ampak na te resnične begunce, ki jih ne zanima črpanje tuje sociale, na te ne samo bruseljska birokracija, pač pa tudi vse mednarodne organizacije, mediji, civilna družba in vsi »človekoljubni dušebrižniki« preprosto pozabljajo. Okoli njih se ne slinijo »socialno ozaveščene« milijonarske hollywoodske zvezde, o njih ne kričijo anarhistični banditi, njih v svojih patetičnih nastopih v pogovornih oddajah »stroka« ne omenja. Njih preprosto ni, očitno so premalo eksotični. Aja, Bruselj je pred dnevi objavil, da Ukrajinci ne bodo več potrebovali vizumov za vstop v EU. Prava reč, z blagoslovom EU se po njej brez težav potika gor pa dol več kot milijon ljudi, ki nimajo niti dokumentov, kaj šele vizumov.

In če se zaradi ukrajinskih beguncev nihče ne razburja, če prozahodnim Ukrajincem daje Bruselj vedeti, da bodo morda čez kakšnega četrt stoletja »dovolj dobri« za članstvo v uniji, potem niti ni čudno, da lahko Rusija napenja mišice. Zdaj tu zdaj tam. In vedno zelo odmevno. V zadnjem času so si privoščili proces proti ukrajinski vojaški pilotki Nadji Savčenko, ki so jo obtožili, da je sodelovala v bojih proti separatistom v okolici Luganska. Okoliščine njene aretacije ostajajo nejasne. Ruska stran trdi, da je prišla v državo prostovoljno in nezakonito, preoblečena v begunko, sama pa vztraja, da so jo na vzhodu Ukrajine ugrabili pripadniki proruskih sil in jo na silo prepeljali čez mejo. Rusko tožilstvo je Savčenkovo obtožilo sodelovanja v napadu v regiji Lugansk na vzhodu Ukrajine, v katerem sta bila ubita dva ruska novinarja, kar je sama zanikala. Proti obtožbi gladovno stavka, ampak to ji kaj bistveno ne pomaga. Sodišče je razsodilo, da je Savčenkova »delovala na temelju

V upornih vzhodni Ukrajini ta čas vlada pat pozicija.

političnega sovraštva«, in jo obsodilo na 22 let zapora. Savčenkova je postala simbol ukrajinskega boja proti separatistom na vzhodu države.

Proti sojenju Savčenkovi so uradno protestirale skoraj vse države Evropske unije, tudi Slovenija. Zahtevale so, da jo takoj izpustijo iz zapora, to pa je seveda tudi vse. Gre za zahteve, ki niso praktično podprte z ničimer konkretnim. Gre le za pomiritev vesti. Saj smo protestirali, mar ne? In nato se bo čez nekaj časa vse skupaj pozabilo, saj bodo na sporedu pomembnejše teme. Recimo, ali so imigranti z Bližjega vzhoda zadovoljni z višino socialne podpore, ki jo dobivajo. Medtem bo Savčenkova trohnela v ječi in verjetno prišla na svobodo približno v času, ko bo Ukrajina »vredna«, da postane članica Evropske unije. Vprašanje pa je, ali bo tedaj unija glede na nespametne poteze, ki jih vsakodnevno vleče, sploh še želja Ukrajincev. In predvsem, vprašanje za milijon dolarjev, ali bo čez četrt stoletja Evropska unija oziroma Evropa sploh še obstajala. ×

Ukrajinska vojaška pilotka Nadja Savčenko je postala simbol ukrajinskega boja proti separatistom na vzhodu države.